

Találkozások A játékvezető

A szakszervezet munkavédelmi képviselői fejből felsorolják, melyek a veszélyes foglalkozások. Listájukon nem szerepel a labdarúgó-játékvezető. Igaz, hajdanában nem is volt valami veszélyes. Évtizedekkel ezelőtt magam is beneveztem a kórusba; „Szemüveget a bírónak! Hencz, nem hallja!” — ennyivel elintéztük az ügyet. Említhetném a Hofi-paródiát, sőt valahol azt is olvastam, hogy — állítólag Peruban (?) — az elfogult szurkolók lelőttek egy futballbíró. Egyet pedig, szintén arrafelé, a villám ütött agyon. Ne is folytassuk. Pádár László, a Szegedi Ruhagyár készáruaktárának vezetője a hazai és nemzetközi „zöld gyepen” ugyancsak vezető, huszonkét fiatalembert dirigál.

— Nem fél az ezerfejtű Cézártól?
— Nem befolyásol mérkőzés alatt a közönség. Sőt, szeretem a telt házat.

— Kórusban emlegetik a „legközelebbi” rokonait!

— Kikapcsolom magam. Csak a játék érdek.

A nemzetközi hírű játékvezető negyven évvel ezelőtt született Szentesen. Apja eredetileg fodrász volt, majd könyvelő lett. Lacit a helyi gimnáziumba íratják, s a diákok gyakran jártak a szentesi állatkórházba gyakorlati foglalkozásokra. Nem tekinthető furcsának, hogy Pádár László állatorvosnak készült. De semmi sem lett az állomkóbi.

— Elvette az eszemet a sport — mondja mosolyogva.

Játszott a Szentesi Kinizsiben, majd a Szegedi Dózsa következtet. A tejjében kezdett dolgozni, lakatos és hegesztő szakmából szerzett bizonyítványt. A DÉGÁZ-nál szívesen alkalmazták, s mint sportoló is segítettek. Később a szállítáznál, majd a raktárban dolgozott. Főraktáros lett.

— Végül is hogyan lesz egy aktív játékosból bíró?

— Az apósom „fertőzött” meg, aki játékvezető volt. Becserkészett egy játékvezetői tanfolyamra, amikor elvégeztem, még fociztam egy évet, azután futballbíró lettem.

— Emlékszik-e az első mérkőzésre, amelyet vezetett?

— Az járási bajnokságban a Csanytelek—Fábiánsebestyén meccset dirigáltam. Aztán végigjártam a bírói ranglétrát, s 1975-ben lettem NB I-es játékvezető.

— Ehhez kellett valamilyen magasabb „iskola”, vagy újabb tanfolyam?

— A játékvezetőnek minden mérkőzés vizsga. Különböző évenként kétszer esünk át szakmai felülvizsgálaton, s egyben fizikai kontrollon is. Nagyon sokat köszönhetek Pataki Sándornak és Zsolt Istvánnak. Két év múlva, 1977-ben lettem a FIFA-keret tagja.

— S mikor kapta meg a FIFA-jelvényt?

— Az 1979-es ifjúsági világbajnokságon Japánban. A két hétig tartó tornán vezettem a Japán—Mexikó mérkőzést, s háromszor „lengettem”. Az NB I-ben 175 meccset vezettem.

— Nemzetközi szerepléséről mondjon valamit.

— Harmincnégy alkalommal szerepeltem külföldi mérkőzéseken, huszonegyszer vezettem, s tizenegyszer partjelző voltam.

— Melyek voltak a legemlékezetesebbek?

— Szívesen emlékszem az Anglia—Skócia brit döntőre, s ami talán ritkaság, négyszer vezettem Albániában, egyszer az Ausztria elleni VB-selejtezőt, egy EB-selejtezőt és kétszer kupamérkőzést. EB-döntőt, Palotával (Olaszország—Spanyolország), BEK-döntőt ugyancsak Palotával (Barcelona—Düsseldorf).

— Mennyi honoráriumot kap a játékvezető egy NB I-es, illetve egy nemzetközi mérkőzésért?

— Egy nemzetközi meccsért 150 svájci frank napidíjat, három napra utálnak. Az NB I-es mérkőzésekért eddig ötszázat adtak, most emelték föl nyolcszázra, plusz 190 forint utazási költségtérítést. (Nyíregyházára és vissza).

— 50 ezer forint a benzinköltség.)

— Kész ráfizetés.

— Ezt csak a sport iránti rajongásból lehet csinálni.

— Ajándékot elfogadhat?

— A nemzetközi mérkőzéseken a legminimálisabbat, a hazaiakon semmit.

— Hallani olykor, hogy a bírót megkörnyékezik.

— Lehetséges, magam is hallottam ilyesmikről.

— A totóbotrányra gondol?

— Nemcsak arra. Előfordultak más esetek is, s nem alapítványok. Persze nehéz lenne bizonyítani.

— Önt is megkörnyékezték már?

— Szerencsére nem.

— S ha mégis megtörténne?

— Visszaúsztam, és jelen-ténem az MLSZ-nek.

— Az élvonalbeli játékosokat személyesen is ismeri?

— Sokat ismerek közülük. Például Zámbo, Bene, Fazekas

mindig elfogadta az ítéleteimet, korrektek voltak, megértettek. Partnernek tartottak, ilyen volt a diósgyőri Salamon is.

— A bíró is csak ember, tévedhet. Sőt! Olvassuk, halljuk.

— Egészséges önkontroll segíthet eligazodni. A tisztességes bírálatot elfogadom, ami ugyan utólagos, de nekem abban a másodpercben kell döntenem. Különben nem haragszom az újságírókra, körülbelül 90 százalékban megegyezik a véleményünk. 10 százalék a tévedésük. Velünk is így lehet, ennyit tevéünk.

— Említsen egy kirívót.

— Legutóbb a Ferencváros—Videoton (0-0) mérkőzésen egy törött sörösüveget dobtak a pályára. Arról nem is szólva, hogy előzően volt már ott atrocitás, és két mérkőzés megtartásától eltiltották az Úllői úti pályát. Megállítottam a játékot, és kérttem a rendezőseget és a rendőrséget, hogy sorakozzanak föl a játéktér körül, és biztosítsák a nyugalmat. Öt perc múlva folytattuk.

— Mint játékvezető, milyen véleménnyel van a magyar fociról?

— Úgy érzem, hogy lépéshátányban vagyunk az európai profi futballal szemben. Elsősorban fizikailag maradunk le.

— Mostanában nem lehet hallani Pádár Lászlóról. Mi az oka?

— Beteg voltam. Decemberben visszérműtéten estem át, majd később újra megbetegedtem. Most már rendben vagyok, s úgy tervezem, hogy júniusban edzésbe állok, és őszre újra pályára lépek. A FIFA-keretben benne vagyok, remélem nem felejtkeznek meg rólam.

— Hány országban járt?

— Az európai országok közül csak Franciaországban és Spanyolországban nem voltam, ugyanakkor Japánban igen.

— Ugyan mondja már meg; kapott-e egyszer is tapsot?

— Előfordult ilyesmi is. Külföldön többször, de megtapsoltak már idehaza is. Ez jólesett.

— Kiből lesz jó bíró, aki valamikor futballozott is?

— Aki játszott előzően, az minden bizonnyal előnyére válik, bár van ellenkező példa is. A két véglet: Palotai és Zsolt esete, s ki vitatná, hogy mindkettőn kiváló bírók voltak.

— Meddig szeretné még a sípot fújni?

— Ha az egészségem is úgy engedi, ötvenéves koromig. De ha közben úgy érzem, hogy nem megy, akkor leteszem a sípot. A bírónak ebben is helyesen kell döntenie.

GAZDAGH ISTVÁN

Étvágytalan gyermek

Különös ellentmondással találkozunk napjainkban a gyermekegészségügy terén. A hazai ételmiszer-ellátás ugyanis — mint ismeretes — megdőlött, sőt ezen belül a gyermekételtelmezés lényegében tudományosan irányított, mégis a gyakorló gyermekgyógyászok egyre többször találkoznak az étvágytalan gyermek mindennapos gondjával. Ezt különösen érdekessé teszi, hogy egyébként a gyermekek átlagos testhossza nálunk 6—8 százalékkal, testsúlyuk pedig 12—15 százalékkal nagyobb, mint az elődeiké.

Hibás beidegződések

— Mi tulajdonképpen az oka ennek a paradoxonnak? — ezt kérdeztük Szórády Istvántól, az orvostudományok doktorától, e kérdés kiváló szegedi szakértőjétől.

— Rövid válasz az lehetne erre — mondotta —, hogy csupán a hibás beidegződés, tévhit. A tervszerű felvilágosító és egészségnevelő munka ellenére ugyanis máig él az a múlt negatív emlékeihez — a kenyérgondhoz, a háborúhoz — tapadó, azokat feledtetni szándékozó törekvés, hogy az új generáció jobb sorsra, kedvezőbb helyzetbe kerüljön, jobb táplálkozásban is megnyilvánuljon. A szülők — főként az édesanyák, nagymamák — eszményképe kimondatlanul is a jól táplált, vagy éppen a kővér gyermek. Ehhez logikusan kapcsolódik aztán a gyermekkori soványságtól való félelem, és a gyermek testsúlyának, étvágyának, főleg pedig étvágytalanságának túlértékelése, misztifikálása. Az étvágytalan, sovány gyermek így válik a köztudatban valamiféle beteges alkattal fenyegető jelképévé. Következésképpen, az étvágytalanság miatt orvoshoz kerülő gyermekek száma napjainkban nőttön nő, sőt ma már bizonyára eléri, sőt meghaladja az elhízottakét. A kérdés tehát időszzerű.

— Mi tehát a teendő?

— A gyermekkorban jelentkező valódi étvágytalanság kezelése orvosi feladat. Így helyesen teszik a szülők, ha huzamosabban mutatkozó esetben orvoshoz fordulnak, aki mindenekelőtt az okot állapítja meg. A kezelés egyébként komplex és nehéz teendőket igényel, csakis a gyógyszeres és a nem gyógyszeres eljárások együttes alkalmazása hozhat sikert. Az az alapelvünk, hogy a kezelés mindig a kiváltó okra irányuljon. Ez lehet az évszaktól függő, vagy egy-egy betegséget követő, egyszerű vashiány is a szervezetben, vagy vitaminhiány, netán bélfertőzés, valamint természetesen más idült, heveny, vagy lappangó betegség. Mindezeket gyógyszerrel tud segíteni a szakember. A gyógyszeres kezelést azonban bármilyen alapvető és fontos is, egymagában nem szokott elegendő lenni. Szükséges hozzá a szülők, nagyszülők bizalma, segítő együttműködése.

Rendszeresség, következetesség

— Gyakorlatilag közelebből mire gondol?

— Meg kell érteniük a szülőknek, hogy gyermeküket elsősorban ne a terített asztal elelein keresztül szeressék, és a gyermekek viszonzszeretettel se az étvágyán, a táplálkozási készségén mérjék le. A gyermek evése ne legyen központi kérdés. Ugyanakkor ebben is rendet kell tartani. Rég bevált szabály, hogy naponta háromszori étkezés szükséges, négyzseri a kívánatos, ötszöri a megengedett, a többszöri pedig tilos. Az étkezés idejét, helyét, összeállítását és időtartamát — ami ne legyen több fél óránál — a szülőknek kell meghatározniuk. Nem helyes, ha állandóan érdeklődik az anyuka, hogy mit kíván, mit akar (!) enni a gyereke. Ne faggassa erről, hanem titokban igyekezzék alkalmazkodni gyermeke ízléséhez (mert ízlése a gyermeknek is van), és elfelejtett, vagy új ételek beállításával teheti változatosabbá az étrendet. Diszkrét az asztalt tarka abrosszal, a fogásokat találja izlésesen. Az étkezéshelyiség legyen barátságos, csendes, a hangulat derűs. Az adagok jobb, ha kicsik, mert inkább adjon kétszer az ételből, minthogy a tányéron maradjon. Édességet, vizet, vagy más

italt közvetlenül az étkezés előtt és alatt ne kapjon a gyermek, különösen ne adjunk az étvágytalan gyermeknek szörpiket, cukrot, krémekeket, ropit, A teát viszont lehetőleg váltsa fel a tej.

— Ismerünk szülőket, akik jutalmazták, vagy büntetik gyermeküket, a szerint, hogy szépen eszik, vagy otthagynak az ételt. Erről mi a véleménye?

— Mindkettő leghelyetlenebb, és csakis káros lehet. Ezzel még későbbi, felnőtt kori rendellenességeket, rossz pszichikai magatartást is előidézhetnek. Éppúgy nagyon helytelen, ha az étvágytalan gyermeket a főétkezések között ingyenkedésre szoktatjuk, cukorral, csokoládéval jutalmazzuk. Ehhez bizony még a rokonságot, a pedagógust, de még a szomszédokat is meg kell nyerni. Tiltani kell a rágó gumizást is, amely ugyancsak étvágyrontó. A pontosság és a rendszeresség az étkezés alapja, aminek a napirendben is meg kell nyilvánulnia. Az éjszakai étkezés nyilvánvalóan tilos, viszont nagyon szükséges, hogy minél többet sétáljon az étvágytalan gyermek, járjon közös kirándulásokra. Makacsabb esetekben, legalább nyáron, környezetváltásra is szüksége van. Különösen jól tesz, ha sokgyermekes családnál, rokonoknál töltheti a vakációt, mert tapasztalataink szerint ez még a sokat emlegetett hegyi, magaslati levegőnél is előnyösebb változást hozhat az étvágy alakulásában.

Lelki tényezők

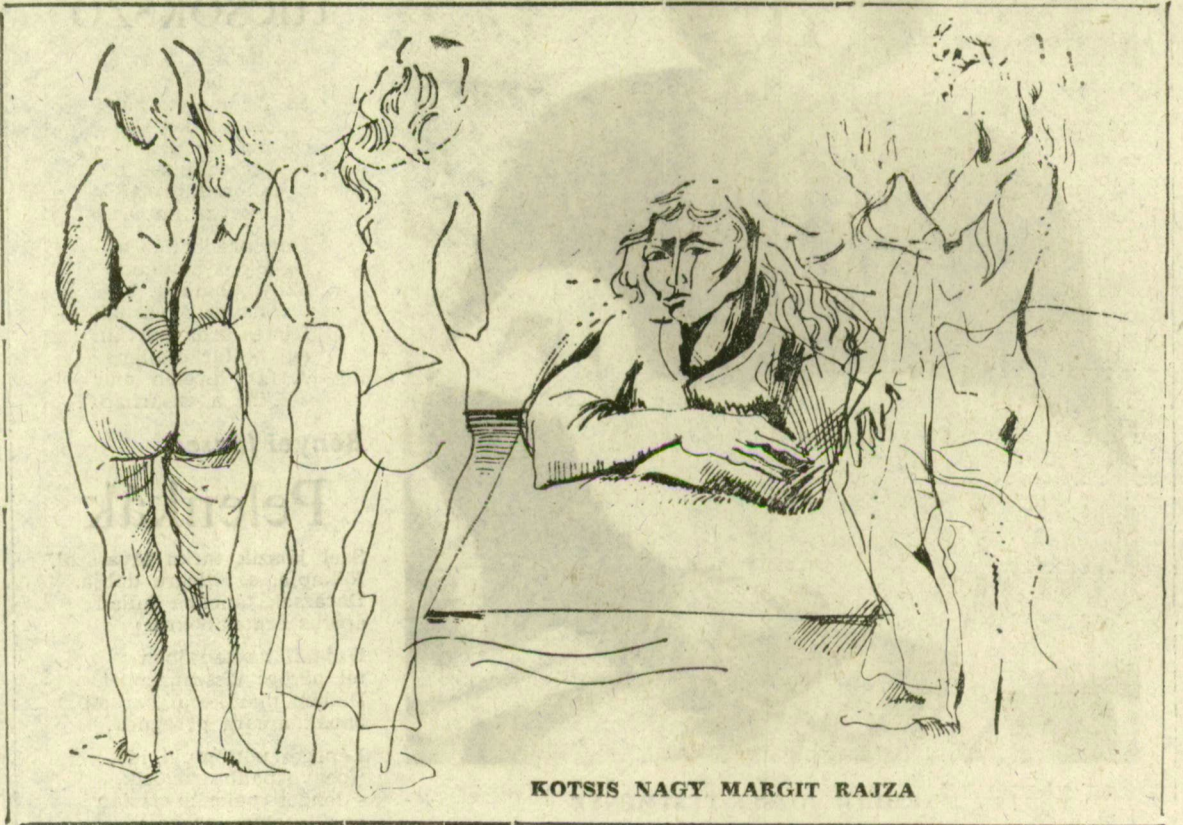
— Visszatérve a kiváltó okokra, Lehetségesnek tartja-e, hogy bizonyos szülői magatartások nemcsak a már étvágytalan gyermek esetében lehetnek hátrányosak, hanem eleve kiválthatják az étvágytalanságot, és előidézék ezt a káros tünetet?

— Nagyon is! Minden olyan esetben, amikor az étvágytalanság nem betegséggel kapcsolatos, akkor a pszichikai, lelki tényezők játsszák többnyire a legfontosabb szerepet. A serdülőkorban különös jelentősége van a gyermek lelki eredetű étvágytalanságában a család belső életének, konfliktusainak, a szülők egymás közötti meg nem értésének. Ilyen körülmények között a serdülő még magányosabb, még tanácstalanabb, és a magabizartkozás velejárója az étvágytalanság. A rendezett életű családban viszont gyakorta kétféle véletlet tapasztaljuk a felnőttek — különösen a nagymamák, nagynénik — hibás viselkedésének. Kétségtelen jószándékból ugyanis annyira babusgatják a gyermeket, annyira a kedvébe akarnak járni, hogy végül úgy érzik: szívességet tesz, ha eszik. Minél inkább a kedvében járnak, minél inkább kiszolgálják („egy falat anyukának, egy falat apukának”), annál jobban erősödni fog később a visszautasítás, sőt különleges óhajok benyújtása, netán követelőzés. Ez vezet oda, hogy például csak üvegből, csak pohárból, csak a nagymamától lesz hajlandó elfogadni valamit, vagy csak néhány, maga kiválasztott ételt eszik, és a helyzet kuszává, néha kritikussá válik. Végül már mindenütt jobban eszik, mint otthon. Ebből a helyzetből szokott átvezetni az út a másik hibás végletbe: a gyermek fenyegetésre eszik, félelmek közt, szinte büntetésből. Az éves esetben számára a legkellemetlenebb kötelesség. A gyermek félni kezd az evéstől, és ez a félelem oltja ki az étvágyát.

Sok szeretettel

— Mindezeket túl, milyen általános tanácsot érdemes megfogadnia minden szülőnek?

— Mindenekelőtt azt — és ez nemcsak erre az esetre érvényes —, hogy a gyermek nem miniatűr felnőtt. Ezt a jól ismert szabályt az étvágytalan gyermeknél nem szabad figyelmen kívül hagyni. Főleg a nagyobb, az iskoláskorú étvágytalan gyermeket a szülő és az orvos barátjává, mondhatnám, bizalmasává kell tenni. Orvos és szülő együttes, közös magatartásától függ az étvágytalanság megszüntetésére irányuló erőfeszítés sikere. Van azonban még valami azon felül, amit közösen nyújt orvos és a szülői ház. Tulajdonképpen ezen áll vagy bukik az egész étvágytalanság elleni küzdelem. Ez pedig a nagy példaképünk, Paracelsus által a gyógyító tudomány legmagasabb fokának tartott, a félelmet, a szorongást, a dacot, a közönyt feloldó szeretet. Nem az úsvnevezett maionszeret, amely többet árt, mint használ, hanem a belső kapcsolatokon alapuló, valódi értelmességet. L. Z.

KOTSIS NAGY MARGIT RAJZA